

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

POSTADRESSE
Skagerak Nett AS
Postboks 80
3901 Porsgrunn

SENTRALBORD
35 93 50 00

TELEFAKS
35 55 97 50

DERES REF. /DATO.: 201502667 07.05.2015
VÅR REF.: thel
DOKUMENTNR.: 10/00347-48
ARKIVNR.: 741
VÅR DATO: 01.09.2015

INTERNETT
www.skagerakenergi.no

E-POST
firmapost@skagerakenergi.no

ORG. NR.: 979 422 679 MVA

Skagerak Netts hørings svar - Høring om tariffer for uttak i distribusjonsnettet.

Det vises til NVEs brev av 07.05.2015, hvor Skagerak Nett AS inviteres til å kommentere hvordan man i fremtiden kan utforme tariffer for kunder i distribusjonsnettet.

Opprinnelig høringsfrist er 15.08.2015, men Skagerak Nett AS er innrømmet utsatt svarfrist til 01.09.2015.

Innledning

Skagerak Nett AS oppfatter at NVE er noe bekymret for utviklingen av uttaksmønster blant distribusjonsnettskundene. Det kan se ut som om nettkundens forbruk av elektrisk energi over året svakt faller, samtidig som utbredelsen av mer moderne husholdningsapparater gjerne medfører vesentlig forhøyet momentant effektuttak. Av denne grunn og det forhold at nettet må dimensjoneres ut ifra "effekt-toppene", ber NVE om våre synspunkter på muligheten for å dreie nettleiens utforming. Det grunnleggende spørsmålet blir dermed om nettleien i fremtiden i større grad skal beregnes ut ifra den enkeltes momentane uttak, snarere enn energibruk over året som i dag. Skagerak Nett AS finner grunn til å understreke, at vi ikke motsetter oss en slik dreining av fremtidens tariffing. Som det vil fremgå nedenfor har vi innvendinger, men disse bortfaller i det vesentligste hvor forenkling og standardisering av tariffstrukturene gjennomføres.

Vårt hørings svar følger høringsdokumentets kapittelstruktur, men innledningsvis oppsummeres våre innspill på de tre punktene NVE har bedt om særlig tilbakemelding på:

1) Utforming, tidsoppløsning og geografisk differensiering av energiledet

Gitt at man beslutter at effekt-tariffing innføres og at energiledet av den grunn reduseres til å gjenspeile marginaltapet, er trolig dagens praksis god nok. Denne er som kjent marginaltapet i nærmeste utvekslingspunkt mot overliggende nett pluss gjennomsnittlig marginaltap for området.

Vi har for øvrig sterk tro på at en enkel og forståelig utforming av dette tariffledet, er viktigere enn om man regner seg frem til marginaltap på den ene eller den andre måten. Som det også fremgår av våre innspill i de enkelte punkter nedenfor, er en vesentlig samordning av tariffprinsipper noe Skagerak Nett AS er tilhenger av. Dette fordi strøm i utgangspunktet er et utpreget lavinteresse-produkt, og skal man lykkes med god omlegging av tariffstruktur må denne kunne forstås av det alminnelige publikum.

2) Alternative tariffmodeller basert som beskrevet i kapittel 3.2

Det er neppe tvilsomt at effekt-tariffer, er den objektivt "riktigste" måten å tariffere *alle* kunder på. Imidlertid medfører en omlegging til et slikt regime, som nevnt en vesentlig kommunikasjonsutfordring ovenfor kundene. Vi tror at man må standardisere tillatte tariffprinsipper for å lykkes med dette. I tillegg kommer det forhold at husholdningene har redusert sitt energiforbruk siden 90-tallet, men med den konsekvens at effekttoppene fra de samme husholdningene har blitt høyere enn før. Dette er en villet utvikling gjennom det myndighets-initierte ENØK-arbeidet som er utført i samme periode. Publikum vil kunne oppleve det negativt at "belønningen" for lavere energiforbruk over året, byttes med økte kostnader for sine relativt kortvarige effekttopper. Atter i tillegg kommer det forhold at dette kun er en omfordeling av nettselskapenes tillatte inntekt, da denne i prinsippet ikke endres. Da blir den egentlige problemstillingen om nytten av slik omlegging, kan forsvares av kun omfordeling av nett-inntektene.

3) Muligheten for kjøp av fleksibilitet og endring av vilkår for utkoblbart forbruk

Historisk har enkelte kundegrupper nytt godt av svært rimelige tariffer for utkoblbart forbruk. Når man så vet at utkobling kun har vært aktuelt i beskjeden grad, har dette i realiteten vært en omfordeling av nett-inntekter på bekostning av det øvrige nettkundefelleskapet. Vi støtter derfor NVE i synet på at slike tariffer ikke lengre skal tillates. Alternativet som skisseres, er snarere at nettselskapene mer direkte betaler for slik utkobling, som jo igjen ikke berører det øvrige nettkundefelleskapet. Dette er også et forslag vi støtter. Hva gjelder spørsmålet om hvordan slikt kjøp skal finne sted, er vi av den oppfatning at regulator bør sette tydelige spilleregler her. Så kan heller tiden vise om dette blir et forhold mellom den enkelte kunde og nettselskapet, eller om man kan tenke seg et marked for omsetning av slik brukerfleksibilitet.

1.1.2. Nett-tariffens energiledd

Høringsdokumentet beskriver et distribusjonsnett hvor de bruksavhengige kostnadene er en mindre del av de samlede nettkostnadene. Dette er utvilsomt riktig.

Trolig hadde det vært fornuftig om høringsdokumentet hadde inneholdt en nærmere beskrivelse av hvilke nettkostnader, som skal dekkes av de ulike betalinger fra nettkunden. Eksempel her er særlig forholdet mellom anleggsbidrag og løpende tariffing, da kunden i prinsippet har betalt for både anlegget og installert kapasitet, gjennom anleggsbidraget. Videre savnes en beskrivelse av hvilke kostnader som *egentlig* skal inngå i fastbeløpet, samt en tydeligere identifikasjon av variable kostnader som faktisk er påvirket av nettkundens bruk av nettet.

1.1.3. Tariffer for utkoblbart forbruk og forbrukerfleksibilitet

Dette kapitlets beskrivelse av vederlag for faktisk utkobling snarere enn reduserte tariffer, er et godt og riktig poeng. Om man skal utforme standardiserte vederlag eller overlate til et marked å verdsette prisene for slik utkobling, er Skagerak Nett AS mer usikre på.

1.2.1. Mer effektkrevende forbruk

At maksimalt effektuttak hos nettkundene har vokst mer enn energiforbruket de senere år, er en beskrivelse vi kjenner oss igjen i. Spørsmålet er da om dette representerer en virkelig utfordring for det enkelte nettselskap. Erfaringer vi har gjort oss, er at de områdene hvor man kunne tenke seg effektutfordringer sammenfaller godt med de områdene man uansett trenger generell vedlikehold/reinvesteringer (unntak finnes likevel – særlig i rurale områder med spredt bebyggelse). Nokså forenklet kan man derfor hevde at de ordinære drifts- og vedlikeholdsplanene medfører at effektproblematikken sjeldent kommer på spissen.

Elbillading og vannbåren oppvarming på kalde dager kan gi utfordringer. Så vidt vites har enkelte andre land praksis med at oppvarming av (akkumulert) varmtvann til oppvarming tarifferes/avregnes særskilt. Muligens kan dette tenkes overført til elbillading også – hvor dette skilles fra øvrig forbruk er det enklere å lage mekanismer som flytter dette forbruket til gunstigste tider av døgnet. Det understrekes at dette i hovedsak er "høyt-tenkning" fra vår side.

Et tilleggs-poeng her, er spørsmålet om tidsoppløsning på effektmålingen. Uavhengig av hvilken tidsoppløsning man velger, bør det være viktig at samme/konsistent oppløsning velges for hele kraftforsyningen – fra topplast $timen$ og helt ned til den enkelte kunde i distribusjonsnettet.

1.2.2. Økte investeringer i nettet

Det er klart at i årene fremover påløper det til dels nye og store nettkostnader i Norge. Som nevnt over håndteres de konkrete overføringsutfordringene, i all hovedsak av løpende drifts- og vedlikeholdsplaner. Dermed kan man hevde at store investeringer i for eksempel sentralnettet eller knyttet til AMS, ikke er kostnader som er direkte knyttet til den enkelte nettkundes bruk av nettet som sådan. At dette er kostnader som til syvende og sist betales av nettkundefelleskapet er ikke tvilsomt, men det halter litt når det gis inntrykk av at det er riktigere å beregne kundebidraget her på bakgrunn av momentant forbruk snarere enn et påslag på energiledet – det er jo ingen sammenheng her mellom kundeadfærd i D-nettet og disse investeringene.

Like fullt skal disse kostnaden dekkes inn av kundefelleskapet, og da blir hensynet til forståelige og rettferdige tariffer, samt muligheten for den enkelte å påvirke sine kostnader, det viktigste. Slik den alminnelige husholdningstariff er utformet i dag, ivaretar denne nettopp disse hensynene. Et eventuelt nytt tarifferingsregime bør derfor fremstå som *bedre*, dvs lettere å forstå, utformet mer rettferdig og med større mulighet for påvirkning på den enkeltes kostnader. I tillegg kommer det forhold, at man muligens bør være litt avventende til innføring av nytt tarifferingsregime til etter at AMS er innført – det er jo først da vi har virkelig kunnskap om effektbruk og – behov.

1.2.3. Plusskunder

Kort og god beskrivelse. Et tankekors at egen-produksjon neppe vil medføre reduksjon av den enkelte plusskundes topplasttime (eksempel kald julaften kl 17)

1.2.4. Forbrukeradfærd

Det er neppe tvilsomt at det teknisk er godt mulig å spre nettkundens forbruk over døgnet, slik at effekt-topper dempes til dels betydelig. Det største problemet her er imidlertid ikke av teknisk art hva gjelder dette spørsmålet. Snarere opplever publikum/omverdenen det som problematisk at de to regulatorne som til dels har overlappende ansvar på dette område, tilsynelatende gir motsatte råd. Satt veldig på spissen vil NVE at man skal kjøre vaskemaskin

og tørketrommel etter hverandre på natten, mens DSB på sin side med styrke fremholder at dette er livsfarlig mht brannfare. Dette skaper en usikkerhet blant publikum som er klart uheldig, og som bør håndteres samtidig som lastflytting i distribusjonsnettet aktualiseres.

2.3. Dagens praksis

Dokumentet viser svært stor variasjon hvorledes det enkelte nettselskap tarifferer sine nettkunder. Dette gjør sammenligning for publikum vanskelig, samt at disse forskjellene er vanskelige å forstå. I tillegg kommer det forhold at når man går over til Elhub, vil denne ekstreme variasjonen i nett-tariffer utgjøre en praktisk utfordring for kraftomsettere som skal viderefakturere nettleien. For Skagerak Nett AS fremstår det som åpenbart at NVE bør bruke sin forskriftskompetanse til en ganske hardhendt standardisering av nett-tariffer.

2.3.1. Energiledd

Høringsdokumentet gjør godt greie for hvordan energileddet virker i dag. Det er klart at energileddet i dag bidrar til å dekke "øvrige kostnader" eller bruksuavhengige kostnader om man vil. Gitt at man tar energileddet ned til de marginale tapskostnadene, er det klart at dette inntektsbortfallet må kompenseres annensteds.

Etter dette blir spørsmålet om det som skal dekkes inn er bruksavhengig eller ikke. Er svaret ja, kan man godt innføre nye bruksavhengige tariffledd for eksempel pr effekt. Er svaret nei, er vel innføring av effektledd hverken riktig eller galt ifht til dagens inndekning av disse kostnadene vha energileddet.

2.3.2. Kapasitetsledd

Kort og god beskrivelse i høringsdokumentet, men dette hviler på en forutsetning om overføringsproblemer i D-nettet. Rene kapasitetsledd er helt uvanlig, og som sådan er effektledd å foretrekke. For øvrig er det et tankekors at kunden i prinsippet, allerede har betalt for sin kapasitet gjennom anleggsbidraget. Forholdet mellom anleggsbidrag hvor kunden har betalt for enn gitt kapasitet til enhver tid på den ene siden, og (tilleggs-)betaling for bruken av den samme kapasiteten på den andre siden, ser vi gjerne at NVE drøfter nærmere.

2.3.3. Fastledd

Fastledd skal dekke kundespesifikke bruksuavhengige kostnader, samt en del nærmere kostnader i nettet. Dagens praksis er at dette ikke settes høyt nok, da påslaget i energileddet også betjener en del av de samme kostnadene. Dette har den kundefordel at brukeradferd, tydelig gir utslag i hva man faktisk faktureres, og er som sådan lett og forstå.

2.3.4. Effektledd

Det synes som om beskrivelsen i høringsdokumentet fremstiller effektledd som et bruksuavhengig tariffkomponent. Det er vanskelig å gi sin tilslutning til, da vi klart anser dette som bruksavhengig. Slik vi ser det, er diskusjonen mellom alternativene energi- og effektledd kun et spørsmål om *hvilket* bruksavhengig tariffledd som skal dekke inn de kostnadene hvor fastleddet ikke strekker til. Det vises også til punkt 2.3.2. over, hva gjelder sondringen mellom kostnadsdekning gjennom anleggsbidrag og/eller løpende bruk.

På den annen siden har vi gode erfaringer med effekttariffering av kunder med effektuttak > ca 65 kW. Det fremstår som relativt enkelt å forklare denne tarifferingsmetoden, samt at kundene responderer som ønsket, nemlig gjennom effektdempende tiltak. Denne erfaringen gir grunn til optimisme, hva gjelder kunders forståelse av energi kontra effekt.

3.2.2. Kostnadsdekning innenfor tillatt inntekt

Dette er en god beskrivelse av prismekanismer i regulerte monopoler. Imidlertid er det et tankekors at drøftingen ikke dveler mer ved samfunnsoppdraget som nettmonopolene utøver på vegne av felleskapet: nemlig å sikre borgerne god og sikker energiforsyning, gjennom rettferdig kostnadsdekning.

3.2.3. Avveining av flere hensyn

En problemstilling her jf vår henvisning til samfunnsoppdraget i vårt punkt over, er om det viktigste er å styre bruksadferd eller tilrettelegge for faktisk bruk. Her kan det vises til standard nettleievilkår for forbrukerkunder § 4-2(2), hvor det fremgår at *nettet skal tåle vanlig bruk av godkjent bruk fra kunden, inkludert bruk av ny teknologi/utstyr som er utbredt i husholdninger*. Poenget er her at i de senere år har husholdningenes energiforbruk gått merkbart ned som følge av myndighets-initierte ENØK-tiltak som for eksempel krav til isolasjon og teknisk utførelse av boliger. Samtidig har ny teknologi/utstyr medført at man får effekttopper i husholdningen man ikke tidligere har sett, og til sist medfører fornuftige bygge- og reinvesteringer i nettet til at effektproblemer sjeldent blir et kritisk problem. Dermed må førende for denne avveiningen være at: tariffene er lette å forstå, og at kunde gis rimelig mulighet til påvirke sin kostnad gjennom sitt bruksmønster. Muligens er det slik at dagens energiledd gjør dette godt nok, eller at dette kan gjøres mer korrekt gjennom et effektledd. Hvis man velger dette siste, må man uansett ta høyde for at dette kan være vanskelig å forklare publikum i alminnelighet. Da vil NVEs standardisering av tariffer åpenbart være til hjelp, ved at informasjonsarbeidet kan samordnes og forenkles.

3.3. Påslag i energileddet

Høringsdokumentet gir en god beskrivelse av omfordelingsvirkningene som påslag på energileddet medfører. Igjen; ved å gjøre det på denne måten gis kunden et enkelt prissignal hvor man kan påvirke sin kostnad gjennom bruksadferd. Når man så ser hen til hvilken del av nettfakturaen som eventuelt omfordeles ved innføring av effekttariffer, vil man samtidig se at for den enkelte er dette beskjedne summer samtidig som kompleksiteten økes. Vi er usikre på om en mer kompleks prismodell er veien å gå for blant annet øke oppmerksomheten rundt det som er en utpreget lavinteresse-ytelse. Det er en risiko for at deler av publikum "gir opp" å forstå nytt tariffregime, og at dette medfører ytterligere redusert oppmerksomhet om egen energibruk.

På den annen side: Det er neppe tvilsomt at innføring av effektledd for brorparten av kundene, er det mest korrekte. En antagelse fra vår side, er at dette avhenger av et standardisert tariffregime og god samordning av informasjon eller publikumsopplysning om man vil. Hvor man forutsetter at dette håndteres på en god måte, bortfaller våre innvendinger i all vesentlighet.

3.5. Tariffprosjekter

Beskrivelsen av utfordringer her, harmonerer godt med vår antagelse i vårt pkt 3.3. over, ved at effekttarifiering medfører et betydelig behov for godt informasjonsarbeid.

3.6. Internasjonale føringer

Så vidt vi kan oppfatte, er ikke de internasjonale føringene nevneverdig opptatt av husholdningskunders momentane effektforbruk. Snarere er disse orientert mot energieffektivisering, tilsvarende det *tradisjonelle* ENØK-perspektivet her til lands.

4. Omtale av mulige endringer

Det er klart at ved å beslutte at energileddet kun skal dekke marginale tapskostnader, blir ikke nettleien tilstrekkelig for å dekke de samlede nettkostnader. Dermed har man i realiteten to valg nemlig enten benytte eksisterende tariffledd – fastbeløp, eller å innføre et nytt (effektbasert) tariffledd. Å øke fastleddet er neppe ønskelig, da dette ikke gir påvirkningsmuligheter for nettkunden.

Høringsdokumentet peker på at vellykket innføring av effekttariffer fordrer enkle og forståelige nett-tariffer. For vår del gjenstår vi at dette trolig nås gjennom standardiserte tariffer og godt samordnet informasjonsarbeid.

4.1. Energiledd lik marginale tapskostnader

Høringsdokumentets beskrivelse av teoretisk optimale prismodell er utvilsomt riktig, men neppe gjennomførbart i praksis etter vår vurdering. Dermed gjøres greie for en modell hvor man sjablonmessig benytter gjennomsnittlige marginaltap i utvekslingspunkt mot overliggende nett. Dette er enn bedre variant, enn den rene teoretiske modellen. Imidlertid tas det ikke hensyn til det alminnelige utgangspunktet, nemlig at kjøper/nettkunde bør kunne vite pris på det man kjøper på kjøps/brukstidspunktet. Dette blir jo enda viktigere hvor prissignalene her, er ment å tjene som grunnlag for at nettkunden bruker vårt nett på en fordelaktig måte.

I tillegg kommer det forhold at marginaltapsprising vil medføre et vesentlig lavere energiledd enn i dag. Det vil igjen medføre at energileddet vil tilnærmet opphøre å være et styringssignal for ønsket nettkundeatferd sammenlignet med i dag. Dette understøtter tidligere poenger om godt informasjonsarbeid.

4.2. Andre tariffledd

Gitt at man med innføringen av AMS vil få gode muligheter til å måle kunders effektforbruk pr time, fremstår alternativene under 2 og 3 som mindre relevante. Dette støttes også av den erfaring vi har med timesavregnede kunder (med effektledd) allerede i dag.

Hva gjelder de kundene som får unntak fra kravet til AMS jf forskrift nr 301 § 4-5(3), er vi klart usikre på hvordan disse bør tariffes, og vi får derfor vanskelig øye på andre alternativer enn øket fastbeløp.

4.2.1. Effektledd basert på målt effektuttak

Trolig må man basere slik avregning på kundens maksimale effektuttak for en enkelt time i et gitt intervall for eksempel en måned. Dette for å sikre forutsigbarhet for nettkunden, samt at man forhåpentligvis oppnår kundeoppmerksomhet rundt nettopp momentant forbruk.

Muligens kan man pare dette med for eksempel natt-/dagspriser, som kanskje vil flytte noe forbruk fra dag til natt. Poenget er at ytterligere prisvariabler enn maksimalbelastning i en enkeltime, må være enkle, forutsigbare og repeterende, for å sikre kundeoppmerksomhet. Av samme grunn er vi derfor mer skeptiske ved å la makslast i enten det enkelte D-nett eller i et samlet nettsystem være en vesentlig prisvariabel som påvirker effektpricingen, da slike etterfølgende forhold vil redusere forutsigbarheten.

4.2.2. Effektledd basert på sikringsstørrelse

Det første som slår oss er at dette er en lite tidsriktig løsning. Dermed krever dette en del ekstra oppfølging for å overvåke kundes *faktiske* hovedsikring, og at denne ikke endres etter

man er tildelt tariff. Til sist og kanskje viktigst kommer det forhold at dette reduserer nytteverdien av det AMS-utsyr som straks skal installeres, og som uansett vil gi informasjon i sann tid om faktisk kundeuttak.

4.2.3. Abonnert effekt

Dette kan godt kombineres med AMS, men likevel fordrer dette vesentlig administrasjon av kundeavtaler mht til slik effekt.

4.3. Mer standardisert tariffstruktur

Skagerak Nett AS er langt på veg tilhengere av en vesentlig mer standardisert tariffstruktur, sågar gjerne i forskrifts form. Som høringsdokumentet også peker på, vil dette gjøre kundeinformasjonen vesentlig lettere. Dertil kommer også det forhold at både innføring av Elhub og også SCM vil tjene på slik standardisering.

4.4. Virkemidler ved knapphet på overføringskapasitet i distribusjonsnettet

Som høringsdokumentet peker på, er den tradisjonelle måten å håndtere slike utfordringer forskjellige tariffingsløsninger. Dette har ganske riktig den konsekvens at dette egentlig kun er en omfordeling av tariffinntekter mellom de ulike kunde-/tariffgrupper. Som NVE peker på er det "riktigere" å heller kompensere hvor utkobling faktisk blir aktuelt, alternativt gi tydelige prissignaler for flytting av last i en gitt periode. Sågar pekes det på at utkoblbare tariffier i fremtiden ikke vil tillates. Dette er betraktninger som Skagerak Nett AS er enige i.

Når det gjelder hvordan dette skal gjennomføres, er den enkleste varianten at regulator fastsetter standardiserte satser for slik utkobling alternativt standardisert "premiering" av lastflytting. Dette gjør det forutsigbart for nettkundene og for nettselskapene. Gitt at regulator utformer slike standarder/spilleregler, kommer spørsmålet om dette skal være et bilateralt forhold mellom nettselskap og kunde, *eller* om man tenker seg en operatør som betjener dette som et marked, mindre viktig.

Poenget er at det viktigste er at så lenge standardene/spillereglene følges, er det mindre viktig hvem som gjør hva. Dermed overlater man til potensielle aktører å utvikle disse mekanismene til et marked, hvis dette kan tenkes å være drivverdig. Derfor: At regulator og/eller de tradisjonelle aktørene skal "designer" et marked her, er det vanskelig å gi sin tilslutning til.

5.1. Insentivvirkninger

I lang tid har det vært kommunisert fra myndighetshold at ENØK er viktig. At dette er har hatt tilsiktet virkning, bekreftes ved at husholdningenes energibruk har gått svakt ned fra midten av 90-tallet og frem til i dag. Tilsvarende har utviklingen gått i retning energigjerrige produkter og løsninger, men som samtidig er mer effektkravende over korte perioder. Her ligger paradokset ved en overgang til effekttarifiering av alle nettkunder: Gevinsten for kunden gjennom mange år med myndighets-initiert ENØK-oppmerksomhet, tas nå fra kunden igjen gjennom effekttarifiering. Med dette mener vi *ikke* at effekttarifiering ikke er det objektivt riktigste, men ønsker kun å rette oppmerksomheten mot den kommunikasjonsutfordringen som dette paradokset fører med seg. Det er vår påstand, at skal man ha en sjanse til å håndtere denne utfordringen er det avgjørende med en tydelig regulator og en samordnet bransje.

5.3. Fordelingsvirkninger

Poenget er det samme her, som i avsnittet over.

5.4. Konsekvenser for nettselskapene

Både sikringsstørrelse og abonnert effekt, som grunnlag for effekttariffer virker lite tidsriktig. Ser man dette i sammenheng med timeavregning (av litt større kunder) som vi har god erfaring med, er vi av den oppfatning at AMS-utrustningen gir oss gode muligheter til å avregne målt effekt. Sågar kan man vel hevde at sikringsstørrelse og abonnert effekt, kan medføre at man ikke kan realiserer nytteverdien av AMS-utrustningen fullt ut.

Med vennlig hilsen

Thomas Åtland Ellefsen
Juridisk Fagsjef